

QUICK-SCAN IMPLEMENTATIE NIEUWE WET- EN REGELGEVING BINNEN RIJKSWATERSTAAT

*Een inventarisatie en analyse van lopende projecten
en initiatieven gericht op implementatie van nieuw
beleid en wet- en regelgeving voor waterbodems*

AKWA Rapport 06.004
RWS RIZA Rapport 2006.035

03 december 2006

AKWA

QUICK-SCAN UITVOERBAARHEIDSTOETSEN EN IMPLEMENTATIE NIEUWE WET- EN REGELGEVING BINNEN RIJKSWATERSTAAT

Een inventarisatie en analyse van lopende projecten en initiatieven gericht op implementatie van nieuw beleid en wet- en regelgeving voor waterbodems

AKWA Rapport 06.004
RWS RIZA Rapport 2006.035
ISBN 9789036913744

03 december 2006

AKWA/WAU	Naam	Paraaf	Datum
Opgesteld door	C. Algra, M. van Elswijk (Royal Haskoning) en leden projectgroep LT-WU		30-06-2006
Getoetst door	Projectgroep LT-WU		31-07-2006
Geautoriseerd door	P.J. den Besten		31-10-2006
Status	Definitief rapport		
Documentnr.	AKWA-06-004 Isbn 9789036913744		

Opdrachtgever	Naam	Paraaf	Datum
Geaccepteerd door	J. van Haren		31-10-06

Inhoudsopgave

Samenvatting	6
1. Inleiding	8
1.1 De projectgroep LT-WU.....	8
1.2 Gevolgde werkwijze.....	9
1.3 Leeswijzer	9
2. Inventarisatie van projecten en initiatieven	10
2.1 Algemeen	10
2.2 Totaal-overzicht	11
2.3 Input vanuit regionale diensten	15
2.3.1 Strategisch niveau	15
2.3.2 Operationeel niveau (projectniveau)	15
2.4 Input AKWA workshop (21-22 juni 2006)	16
3. Analyse.....	18
3.1 Algemeen	18
3.2 Inventarisatie van aandachtspunten	18
3.2.1 Normstelling en bodemkwaliteitsbeoordeling	19
3.2.2 Consequenties herijking interventiewaarden voor waterbodems	20
3.2.3 Implementatie en uitvoerbaarheid van de Handleiding sanering waterbodems	20
3.2.4 Consequenties wijziging saneringsdoelstelling voor ABR/ABM	21
3.2.5 De rol van nazorg in het saneringstraject	21
3.2.6 Verspreiden van zoute baggerspecie	22
3.2.7 Natuurwetgeving	22
3.2.8 WAB-INFO	23
3.3 Consequenties voor de uitvoeringsorganisatie Rijkswaterstaat	23
3.3.1 Gevolgen op strategisch niveau	23
3.3.2 Gevolgen op operationeel niveau.....	24
3.4 Concept Handreiking uitvoerbaarheidstoetsen	24
3.5 Voorstel tot prioritering.....	24
3.6 Vervolgacties	25
Lijst met afkortingen	26
Bijlage 1: Factsheets	28

Samenvatting

Binnen de Landelijke RWS-taak waterbodems is een project gestart (LT-WU) gericht op coördinatie van uitvoerbaarheidstoetsen en het signaleren van knelpunten binnen RWS bij de implementatie van nieuw beleid en wet- en regelgeving voor waterbodems.

De projectgroep LT-WU wil ten behoeve van RWS zorgdragen voor een kritische evaluatie van de samenhang tussen de verschillende voor waterbodems relevante beleidsontwikkelingen en de verschillende wettelijke kaders, zoals het Besluit Bodemkwaliteit, de invoering van de Kader Richtlijn Water, de herziene Wet bodembescherming, de ontwikkeling van de Waterwet en het beleid ten aanzien van de verspreiding van bagger op zee. Daarnaast zullen waar nodig ook ontwikkelingen in andere (minder waterbodems-specifieke) kaders, zoals de Natuurbeschermingswet en Arbo-wetgeving (m.n. vanwege asbest-problematiek) aan de orde komen. De doorwerking van het Besluit Bodemkwaliteit en de herziene Wbb voor droge bodem is vooralsnog buiten beschouwing gelaten.

Op basis van een eerste inventarisatie en analyse komen op huidige stand van zaken in dit rapport de volgende onderwerpen naar voren die LT-WU binnen RWS verder op zou moeten pakken:

- Het leveren van inbreng voor de ontwikkeling van een format voor toekomstige uitvoerbaarheidstoetsen;
- Ondersteuning van de implementatie van de "handleiding sanering waterbodems" en de binnenkort geupdate "richtlijn nader onderzoek", door voorlichting te verzorgen en protocollen en tools beschikbaar te maken;
- De knelpunten uitvoeringspraktijk van RD's in kaart brengen.
- Consequenties onderzoeken van nieuwe uitgangspunten Wbb (Wet bodembescherming) en herijking interventiewaarden voor Saneringsprogramma Rijkswateren;
- Het in beeld brengen van de opgave voor het nazorgtraject Wbb binnen Rijkswaterstaat;
- Besluit bodemkwaliteit: signalen die LT-WU ontvangt terugkoppelen aan betrokken contactpersonen binnen RWS.

De reacties naar aanleiding van deze vragen aan de RD'en zijn meegenomen in de verdere werkzaamheden vanuit LT-WU.

1. Inleiding

1.1 De projectgroep LT-WU

Binnen de Landelijke RWS-taak waterbodems is een project gestart (LT-WU) gericht op de coördinatie van uitvoerbaarheidstoetsen en het signaleren van knelpunten binnen RWS bij de implementatie van nieuw beleid en wet- en regelgeving voor waterbodems.

De ontwikkeling van nieuw beleid en wet- en regelgeving op het gebied van water is de verantwoordelijkheid van DGW. Vanuit DGW kunnen RWS'ers betrokken worden, bv om praktijkkennis in te brengen. In opdracht van DGW kunnen (door RWS'ers) uitvoerbaarheidstoetsen worden georganiseerd. De coördinatie van de belangenbehartiging vanuit RWS is hierbij niet altijd even duidelijk. RWS is zelf verantwoordelijk voor een efficiënte implementatie van nieuw beleid en wet- en regelgeving. Ook hier is voor RWS'ers op de werkvloer niet altijd duidelijk hoe en en ander is geregeld en waar informatie verkregen kan worden. Bovendien kunnen er consequenties zijn met betrekking tot personele inzet, en/of tot doorlooptijd en kosten in de uitvoering van projecten. Binnen de landelijke taak waterbodems is ruimte gecreëerd om op RWS-belangen te letten bij het op uitvoerbaarheid toetsen van nieuwe wet- en regelgeving, en om aan de RWS-organisatie ondersteuning te geven bij de implementatie van nieuwe wet- en regelgeving. Het doel van LT-WU is primair hier overzicht te geven van wat er allemaal loopt, knelpunten te signaleren, analyseren en te verduidelijken wie verantwoordelijkheid draagt voor de belangenbehartiging en implementatie. Daar waar problemen niet oplosbaar zijn, of structureel tot problemen aanleiding geven bij de RD's worden deze door de projectgroep gemeld, met eventuele oplossingsrichting aan het daartoe bevoegde gezag (DGW en RWS). De doelgroep van LT-WU wordt gevormd door collega-RWS'ers bij regionale diensten en specialistische diensten.

De projectgroep LT-WU wil ten behoeve van RWS zorgdragen voor een kritische evaluatie van de samenhang tussen de verschillende voor waterbodems relevante beleidontwikkelingen en de verschillende wettelijke kaders, zoals het Besluit Bodemkwaliteit (BBK), de invoering van de Kader Richtlijn Water (KRW), de herziene Wet bodem bescherming (Wbb), de ontwikkeling van de Waterwet en het beleid ten aanzien van de verspreiding van bagger op zee. Daarnaast zullen waar nodig ook ontwikkelingen in andere (minder waterbodems-specifieke) kaders, zoals de Natuurbeschermingswet en Arbo-wetgeving (m.n. vanwege asbest-problematiek) aan de orde komen. De doorwerking van het BBK en de herziene Wbb voor droge bodem is vooralsnog buiten beschouwing gelaten.

Samenstelling van projectgroep LT-WU

De projectgroep LT-WU als volgt samengesteld:

- Piet den Besten (RWS RIZA, projectleider)
- Martijn van Elswijk (Royal Haskoning, secretariaat).
- Pol Hakstege (RWS BD)
- Ries van der Hout (RWS RIZA)
- Frank Scheffer (RWS BD)
- Cor Schipper/Ben Sandee (RWS RIKZ)
- Martijn van der Veen (RWS RIZA)

Eerste product van de projectgroep

De eerste opdracht van de projectgroep is een inventarisatie en analyse op mogelijke knelpunten van lopende projecten en initiatieven voor uitvoerbaarheidstoetsen en implementatie van nieuw beleid en wet- en regelgeving op het gebied van waterbodems. Daarnaast dient een overzicht te worden gemaakt van het netwerk van mensen die binnen de RWS-organisatie betrokken zijn bij deze projecten en initiatieven, en van collega's die te maken krijgen met nieuwe wet- en regelgeving. De resultaten worden in dit document beschreven. Om de mogelijke knelpunten goed te identificeren en om draagvlak te creëren worden de uitkomsten van deze inventarisatie voorgelegd aan de regionale diensten van RWS. Op basis dit rapport en de reacties vanuit RD's

zijn de specifieke onderwerpen verder uitgezocht en wordt gericht op het ondersteuning geven aan implementatietrajecten.

1.2 Gevolgde werkwijze

In de afgelopen periode (maart-juli 2006) heeft een inventarisatie plaatsgevonden van de lopende projecten en activiteiten met betrekking tot de ontwikkeling en implementatie van beleid, wet- en regelgeving. In deze periode heeft ook een e-mail ronde met vertegenwoordigers van een aantal regionale diensten van Rijkswaterstaat plaatsgevonden om te peilen wat de knelpunten in dagelijkse praktijk zijn op dit punt van implementatie. Eind november 2006 is deze rapportage geactualiseerd op de lopende projecten en prioritering van de activiteiten. De laatste stand van zaken is verwerkt als uitkomst van een gemeenschappelijke bijeenkomst van de projectgroep.

Naast bovengenoemde werkzaamheden is voor de analyse gebruik gemaakt van de volgende informatiebronnen:

- Knelpunten van regelgeving voor waterbodems (2004; AKWA-rapport 04.009);
- Beeldrapportage van een door AKWA georganiseerde workshop over wet- en regelgeving d.d. 21 en 22 juni (rapportage was in conceptvorm beschikbaar);
- Kabinetstandpunt Waterbodems (Tweede Kamer, vergaderjaar 2004-2005, 26401, nr. 40).

1.3 Leeswijzer

In het volgende hoofdstuk wordt een zo volledig mogelijk overzicht gegeven van de lopende projecten en initiatieven op het gebied van beleidsontwikkelingen, wet- en regelgeving. De informatie wordt gepresenteerd in de vorm van een overzichtstabel. Meer gedetailleerde informatie is voor een aantal projecten of activiteiten beschikbaar in 'fact-sheets'. Hierin wordt aangegeven wat de stand van zaken is, welke mensen binnen Rijkswaterstaat hierbij betrokken zijn en of reeds in een uitvoerbaarheidstoets is voorzien. Op basis van deze informatie is door de projectgroep LTWU verder gekeken naar dwarsverbanden tussen de lopende projecten en zijn aandachtspunten voor verdere afstemming benoemd. In hoofdstuk 3 is een uitgebreide analyse opgenomen met aandachtspunten voor de verschillende beleidsprojecten en initiatieven voor uitvoerbaarheidstoetsen. Het hoofdstuk eindigt met een aantal aanbevelingen om de benoemde aandachtspunten op te pakken.

Vanwege alle ontwikkelingen die momenteel op het gebied van beleid, wet- en regelgeving spelen, dient dit document als een momentopname te worden beschouwd. Zaken die nu als aandachtspunt worden gesignaleerd kunnen, als gevolg van recente ontwikkelingen in de geïnventariseerde projecten niet meer van toepassing zijn of juist urgenter worden. Voor de gebruikte afkortingen wordt verwezen naar de tabel op bladzijde 23.

2. Inventarisatie van projecten en initiatieven

2.1 Algemeen

De huidige ontwikkeling op het gebied van waterbodems kent zijn oorsprong in iBever én de beleidsbrief Bodem (Tweede Kamer, 2003), waarin een herziening is aangekondigd van het huidige beleid en de bijbehorende regelgeving voor de omgang met (verontreinigde) grond en bagger. Er was én er is nog steeds grote behoefte aan één consistent kader voor bodembeheer, waarin de afstemming tussen het beleid voor verspreiding en toepassing van verontreinigde grond en bagger en het beleid voor bodemsanering beter is geregeld.

In het uitvoeringsprogramma van de beleidsbrief Bodem worden verschillende projecten genoemd voor zowel land- als waterbodems.

Verder is van belang dat een strategie is aangekondigd om met ingrepen in de waterbodems zoveel mogelijk de doelen van de KRW voor watersystemen te gaan ondersteunen (zie het Kabinetstandpunt waterbodems). Het uiteindelijke streven is om tegen lagere kosten en minder regels beheer en onderhoud waterbodems te kunnen uitvoeren. Één van de kernvragen voor de LT-WU is of deze wijzigingen in beleid en wet- en regelgeving dit ook daadwerkelijk mogelijk maken binnen de uitvoeringspraktijk van RWS.

Deze inventarisatie richt zich op de uitwerking van landelijk, regionaal en gebiedsgericht nieuw beleid, wet- en regelgeving voor waterbodems (inclusief uiterwaarden) binnen Rijkswaterstaat. Hiertoe zijn de lopende (deel)projecten en initiatieven onderverdeeld in 6 thema's:

- Het ontwerp-Besluit Bodemkwaliteit (inclusief Ministeriële Regeling)
- Waterbodemsanering en de nieuwe Wbb
- CTT (Chemie – Toxiteit toets)/ nieuwe regelgeving t.a.v. verspreiding zoute bagger
- Implementatie Kaderrichtlijn Water
- Ontwikkeling Waterwet
- Overige projecten/initiatieven

In tabel 2.1 is een totaaloverzicht opgenomen van de lopende (deel)projecten en initiatieven die onder deze thema's vallen. In de tabel is telkens met kernwoorden aangegeven waar het betreffende project over gaat, wie de opdrachtgever is, wat de aandachtspunten zijn en of in een uitvoerbaarheidstoets is voorzien. Om een lange opsomming van projecten te voorkomen, is ervoor gekozen om meer gedetailleerde informatie over de projecten op te nemen in zogeheten 'fact-sheets' (zie hiervoor bijlage 1). Daarnaast is ook de einddatum (indien bekend) en de bijbehorende fact-sheet weergegeven.

Uit het navolgende overzicht wordt snel duidelijk dat de ontwikkelingen op het gebied van beleid, wet- en regelgeving elkaar in een hoog tempo opvolgen. De noodzakelijke afstemming tussen de verschillende ontwikkelingen, onder meer ten behoeve van de samenhang op operationeel en strategisch niveau, kan hierdoor in de knel komen. In hoofdstuk 3 wordt hier verder op ingegaan.

2.2 Totaal-overzicht

Tabel 1. Overzicht projecten en initiatieven beleid, wet- en regelgeving waterbodems

Projecten/lopende activiteiten	Kernwoorden	Opdracht-gever (trekker)	Aandachtspunten	Uitvoerbaarheidstoets	Einddatum project	Fact-sheet
Thema: Besluit Bodemkwaliteit					01-01-2007	
Opstellen Besluit Bodemkwaliteit (BBK) ¹ , inclusief MR.	Generiek, gebieds-specifiek beleid	VROM, V&W en LNV	1) Resultaten Rijkswaterstaat Effecten Toets (RET) verwerken in eindversie BBK. 2) Inbreng belangen RWS	Ja, in juli - augustus	Jan. 2007	1
Onderzoeksprotocollen BBK	Vaststellen van onderzoeksprotocollen	DGW i.s.m. Senternovem	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bijzondere positie voor BKK als bewijsmiddel. Goede afstemming met het BKK-deelproject is noodzakelijk. ▪ Bijzondere aandacht besteden aan overgangsrecht. 	Vooralsnog geen gecoördineerde uitvoerbaarheidstoets.	Dec. 2006 (fase 1)	Pm
Meldsysteem BBK	Registratie van grondstromen	VROM	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Handhaafbaarheid o.b.v. meldingsformulier 	Nog niet bekend	Jan. 2007	8
Risicotoolbox	Instrumenten om in gebiedsspecifiek kader afwegingen te maken voor toepassingen grond en bagger	VROM (RIVM)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Werkgroep heeft veel afstemming nodig van het deelproject NOBO² 	Vooralsnog geen gecoördineerde uitvoerbaarheidstoets.	Dec. 2006	16
Richtlijn BBK	Opstellen richtlijn o.b.v. uitvoeringspraktijk	DGW	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Weinig tijd voor projectgroep om de inhoud RWS-breed af te stemmen. 	Vooralsnog geen gecoördineerde uitvoerbaarheidstoets.	Jan. 2007	6
Stoffenpakket	Stoffenpakket, wijziging BRL 9335, onderzoeks-protocollen		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Consequenties apart stoffenpakket voor land- en waterbodems; ▪ Financiële consequenties laboratoriumkosten 	Onderdeel van gecoördineerde uitvoerbaarheidstoets	Juli 2006	2

¹ Bij de afzonderlijke deelprojecten zijn geen aparte uitvoerbaarheidstoetsen voorzien. Voor het Besluit bodemkwaliteit als geheel is dit wel voorzien.

² NOBO – Normen bouwhuis

Projecten/lopende activiteiten	Kernwoorden	Opdracht-gever (trekker)	Aandachtspunten	Uitvoerbaarheidstoets	Einddatum project	Fact-sheet
Normenbouwhuis (NOBO)	Normstelling (AW2000, referentie-waarde, herijking interventiewaarden)	VROM, LNV, V&W, RIVM, prov., gem., waterschappen.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ De consequenties van overstappen van streefwaarden naar AW2000; ▪ De voorstellen vanuit NOBO voor lagere interventiewaarden voor stoffen kan consequenties hebben voor 'droge' RWS projecten. ▪ verruiming van de interventiewaarde voor waterbodems voor vier metalen. 	Nee, mogelijk in een later stadium om de consequenties van de aangepaste normen te bestuderen. Hierbij is afstemming met het DWW project "RWS Belangenbehartiging en Implementatie Besluit Bodemkwaliteit" nodig.	-	3
Nieuwe klassenindeling waterbodems	Normen voor verspreiden en toepassen	DGW (RWS-RIZA i.s.m. RIVM)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ AW2000: zie opmerking hierboven. ▪ Afstemming met handleiding sanering waterbodems (onaanvaardbare risico's) 	Onderdeel van gecoördineerde uitvoerbaarheidstoets	Dec. 2006	4
Referenties en Emissies (voor grootschalige bodemtoepassingen)	Emissietoets en referentiewaarden	VROM i.s.m. V&W	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Afstemming met het project UVD (Uitloging en Verspreiding Depots); ▪ Voor grootschalige toepassingen boven interventiewaarde (gebiedspecifieke kader) is mogelijk geen emissietoets nodig. 	Vooralsnog geen gecoördineerde uitvoerbaarheidstoets.	Dec. 2006	5
Implementatie KWALIBO	Verbetering kwaliteit en integriteit	Staf RWS	<ul style="list-style-type: none"> ▪ vanaf medio juli 2006 beschikbaar 	Nog niet in planning voorzien	Jan. 2007	7
Thema: Herziening Wbb						
Handleiding Sanering Waterbodems	Saneringscriterium en tijdstipbepaling en saneringsdoelstelling	DGW (RIZA)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Consequenties nieuwe interventiewaarden waterbodems; ▪ Afstemming met besluit bodemkwaliteit ▪ Implementatie/voorlichting Handleiding bij RD's (en waterschappen); ▪ Consequenties voor waterbodempogave in het saneringsprogramma ▪ Aanpassing richtlijn Nader Onderzoek 	Er is door IVW een (juridische) uitvoerbaarheidstoets en handhaafbaarheidstoets uitgevoerd en gerapporteerd (interne communicatie). Voor de circulaire (wettelijk kader) was dit noodzakelijk. De ondersteuning (adviesing	Mei 2007	9, 17

Projecten/lopende activiteiten	Kernwoorden	Opdracht-gever (trekker)	Aandachtspunten	Uitvoerbaarheidstoets	Einddatum project	Fact-sheet
			(o.a. implementatie nieuwe tools zoals OMEGA; metingen beschikbare gehalten: TENAX, CaCl ₂); <ul style="list-style-type: none"> Uitvoeringspraktijk Nader Onderzoek (bijv. omgang met eutrofiëring en grondwater niet duidelijk). 	) bij toepassing van de handleiding naar de RD's is niet voorzien.		
Workshop AKWA LT voor RD's: kennis delen en kennis vergaren	Bewustwording beleidsveranderingen	AKWA	<ul style="list-style-type: none"> Zie elders in dit rapport (2.4) 	N.v.t.	21 en 22 juni 2006	10
Nazorg Wbb	Inspectiekader voor nazorg bij saneringen	IVW	<ul style="list-style-type: none"> Op dit moment is nog niet inzichtelijk hoe groot de opgave voor nazorg is binnen rijkswaterstaat. Het is dus ook moeilijk in te schatten welke kosten hiermee gepaard gaan en hoe nazorg geregeld gaat worden. In het kader van Kwalibo dienen rollen gescheiden te worden Binnen het ABR/ABM kader zal de mogelijkheid tot een lichter nazorgregime is onderzocht en uitgewerkt in de "Leidraad waterbodemonderzoek uiterwaarden" .. 	DGW geeft beleidsconsequenties aan, RWS beoordeelt de toepasbaarheid van het inspectiekader		Nvt
Thema: Zoute bagger						
Evaluatie CTT & toekomstvisie	Duurzaam verspreidingsbeleid	DGW	<ul style="list-style-type: none"> Wijziging van beleid door evaluatie; opstellen van convenant tussen V&W en havens 	n.v.t.	3 ^e kwartaal 2006	11
Thema: Implementatie KRW						
Drempelwaarden grondwater (GWR)	Bescherming van het grondwater		-			19
Aanpassing beoordelingsinstrumentarium waterbodem	update instrumentarium nodig vanwege nieuwe circulaire waterbodems en toekomstige verankering in waterbesluit	DGW (RIZA)	-			Pm
KRW-Landelijk Niveau Bestuurlijk	Concrete doelen voor waterbodem-kwaliteit,	DGW	<ul style="list-style-type: none"> Natura 2000 loopt uit de pas met traject KRW; 	Niet bekend	2009	12

Projecten/lopende activiteiten	Kernwoorden	Opdrachtgever (trekker)	Aandachtspunten	Uitvoerbaarheidstoets	Einddatum project	Fact-sheet
	vertaling naar beheer en maatregelen		<ul style="list-style-type: none"> ▪ gebiedsgrenzen komen niet overeen; ▪ meer aandacht voor consequenties opgave waterbodempkwaliteit 			
Waterbodempogave saneringen Rijkswateren (Stappenplan Saneringsprogramma)	Bepaling waterbodempogave voor sanering	DGW (RWS)	Team waterbodempogave (voorheen Tienjarensenario) heeft nog geen voortgang gemeld	N.v.t.	Eind 2006	13
Wab-info	Datamanagementsysteem voor beheer waterbodemp	RWS	<ol style="list-style-type: none"> 3) Mogelijk capaciteitsprobleem bij implementatie WAB-INFO bij RWS (RD'en); 4) Het systeem kan nog verscholen gebreken bevatten. 	Er vindt een testfase plaats bij de oplevering van het systeem	Oplevering systeem mrt / apr 2007	15
Thema: Ontwikkeling Waterwet						
Waterbodems in Waterwet		DGW (RIZA)	-	Voor het waterbesluit is in een uitvoerbaarheidstoets voorzien i.o.v. DGW	-	Pm
Overige thema's						
Natuurwetgeving	Flora- en Faunawet (soortbescherming); Natuurbeschermingswet (gebiedsbescherming- Natura 2000);	RWS	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Verlies habitat door baggeren; ▪ Verstoring / vernietiging beschermde of kwalificerende soorten ▪ Vergunning Natuurbeschermingswet en ontheffing Flora & Fauna-wet nodig ▪ Beperkingen in tijd en /of ruimte; achterstallig onderhoud (door niet baggeren in broedseizoen); ▪ doelen WB21 en KRW nog niet helder; afstemming met Natura 2000 doelen ▪ internationale afstemming; ▪ inbedding van KRW- en Natura 2000 - doelen in primaire taak waterkwaliteit en in beheerplannen ▪ baggerwerkzaamheden in gedragscode 	Uitvoeringstoets Natura 2000 doelen is gebeurd, maar vooral gericht op (on)mogelijkheden om natuurdoelen te behalen en niet of nauwelijks op RWS activiteiten	-	14
Asbestregelgeving	Nog nader in te vullen					-

2.3 Input vanuit regionale diensten

RWS RIZA heeft tijdens een korte inventarisatieronde per e-mail bij verschillende regionale diensten van Rijkswaterstaat geïnventariseerd welke vragen er bestaan omtrent de verschillende ontwikkelingen op het gebied van beleid, wet- en regelgeving voor waterbodems. Op basis van ontvangen reacties van (o.a. RWS NH, RWS ZL, RWS ON, RWS IJ) is globaal een beeld geschetst wat er leeft bij de RD's. Hierbij is onderscheid te maken tussen vragen op strategisch en operationeel niveau.

2.3.1 Strategisch niveau

De belangrijkste vragen die op strategisch niveau leven zijn:

- a) Hoe ga je om tijdens een meerjarig project als de wetgeving en/of inzichten omtrent bodembeleid veranderen? Veelal zijn er dan wel meetgegevens aanwezig, maar die zijn dan incompleet of voldoen niet meer. Hoe voorkom je dat je in een negatieve spiraal terecht komt waar je alleen maar moet meten in verband met nieuwe inzichten en/of nieuwe regels?
- b) Wie heeft gelijk bij verschillende interpretaties van wet- en regelgeving? Denken wij "corperate" bij het interpreteren en toepassen van de regels?
- c) Hoe houden wij elkaar scherp m.b.t. de interpretatie van de vigerende wet- en regelgeving? Kennis loopt altijd voor op de aanpassingen in de regelgeving. Hoe organiseren we dat nieuwe inzichten snel en breed (alle betrokkenen, van initiatiefnemer tot inspecteur) worden toegepast?
- d) Hoe kunnen de hier gesignaleerde knelpunten verder worden gebracht dan RWS?
- e) Gaat de KRW wel of niet iets zeggen over waterbodemkwaliteit? Zo ja, wat zijn de consequenties voor beleid en projecten (lange termijnvisie).

De veelheid aan ontwikkelingen op het terrein van beleid en wet- en regelgeving ervaren de regionale diensten als probleem. Gevolgen zijn dat RWS'ers onbekend zijn met wijzigingen en dat uiteenlopende beelden ontstaan over toekomstige regelgeving. Geconstateerd wordt dat het kennisniveau omtrent het bodembeleid te veel versnipperd is in de organisatie. De vraag is hoe goed iedereen is geïnformeerd en hoe je een objectieve benadering van regels kan garanderen.

2.3.2 Operationeel niveau (projectniveau)

Het gaat in deze analyse ook om de aandachtspunten ten behoeve van de uitvoering van projecten (operationeel niveau). Hieronder zijn de belangrijkste aandachtspunten uit de inventarisatieronde met de RD's weergegeven:

- f) Vragen over de interpretatie en het omgaan met waargenomen effecten in (zoute) bio-assays: toepassing van bioassays gebeurt nu vooral t.b.v. kennisopbouw, maar als er een overschrijding is van de norm geeft dat toch onrust (meldt bv bevoegd gezag van RWS NH) en dan willen we de achtergrond van de overschrijding weten. Het blijkt vaak moeilijk om te bepalen of er echt iets aan de hand is, of dat de test zelf de oorzaak is.
- g) De ontwikkelingen van Natura2000 en de flora- en faunawet moet volwaardig worden meegewogen.
- h) Er blijken binnen Rijkswaterstaat verschillen van inzicht te bestaan over het toepassen van de CTT. Die verschillen van inzicht bestaan tussen de ontwikkelaar van de CTT en het bevoegd gezag Wvo bij RWS ZL. Dit betreft de interpretatie over de toepassing van fase 2 (biologisch) als uit fase 1 (chemisch) al blijkt dat er sprake is van niet verspreidbare bagger. CTT ontwikkelaars achten fase 2 altijd noodzakelijk. BG vindt het overbodig en geldverspilling. Conclusie: geen éénduidig beeld over wat afgesproken is.
- i) Grondwater: Aanpassing grondwaterwet baart zorgen op de regionale doorvertaling op chloride, fosfaat en nitraat. De eisen die de Europese Unie formuleert, leveren naar

verwachting grote handhavingsproblemen op (RWS ON). Ook snelwegenbeheer (pekelen) geeft al een probleem.

2.4 Input AKWA workshop (21-22 juni 2006)

Vanuit de workshop is op een aantal onderwerpen gereageerd die als aandachtspunten in dit document kunnen worden meegenomen. De (veelal operationele) vragen dienen nog wel verder uitgewerkt te worden binnen de betreffende beleidsthema's. De punten zijn grofweg in drie thema's in te delen:

Aandachtspunten naar aanleiding van de herziene Wbb:

- 5) Het schaalniveau waarop de risicobeoordeling van waterbodems moet worden meegenomen in de besluitvorming tot sanering;
- 6) Nazorgprincipe en niveau waarop het tot uitdrukking komt: saneringsplan/beheerplan en/of in beschikking.

Vragen/aandachtspunten naar aanleiding van het ontwerp-Besluit Bodemkwaliteit:

- Vindt de beoordeling van risico's op systeemniveau of projectniveau plaats?;
- Hoe verhoudt zich regelgeving uit EU kader – waterbodems tot BBK (en versus regelgeving voor droge bodem in bv uiterwaarden).
- Term/definitie van de te saneren/beheren plek (vanuit de Wbb, KRW en BBK);
- Omgaan met grondverzet in relatie tot vervuilde grond op schone grond (BKK), wat is toegestaan?
- Herziene Wbb versus BKK: afstemming normen behoeft aandacht;
- Betekenis interventiewaarden: verschuift van risicogrenzen naar kwaliteitsdoelstelling?;
- Beoordelingssystematiek: Criteria ms-PAF verschillen tussen Wbb en BKK, toepassen beschikbare gehalten alleen in Wbb-kader.

Overige aandachtspunten vanuit de uitvoeringspraktijk:

- Ecologische kwaliteit versus chemische kwaliteit vanuit verschillende wet- en regelgeving (Wvo, Wbb, KRW, Natuurbeschermingswet);
- Regels ten aanzien van het grondwaterlichaam? Wat zijn de consequenties van nieuwe drempelwaarden?;
- Wbb beschikkingen versus omgaan met verspreidingsrisico's binnen een onderzoeksgebied;
- Omgaan en communicatie met bevoegd gezag;
- Negatieve uitstraling van bagger/waterbodems.

3. Analyse

3.1 Algemeen

De aanleiding om tot een nieuw bodembeleid te komen, is het bevorderen van een duurzaam beheer van de (water)bodem en het wegnemen van inconsistenties en onvolkomenheden in het huidige bodembeleid en de regelgeving. In de praktijk is gebleken dat de bestaande beleids-kaders voor bodemsanering, bodembeheer en het beleid voor bouwstoffen, grond en bagger niet goed op elkaar aansluiten. Ze zijn bovendien moeilijk handhaafbaar [beleidsbrief Bodem].

In 2004 is een studie naar knelpunten van regelgeving voor waterbodems [AKWA-rapport 04.009] uitgevoerd. De meest genoemde knelpunten zijn:

1. Onduidelijkheden over interpretatie wetgeving;
2. Afstemming tussen de verschillende wettelijke regelingen: normkaders en daarin opgenomen normen verschillen onderling op onderdelen;
3. Gebrek aan (integrale) kennis en kunde bij vergunningverleners/onderzoeksbureau's;
4. Gebruikte bouwstoffen die vrijkomen uit werken kunnen vaak niet worden hergebruikt;
5. Onduidelijkheden over mogelijkheden van storten in open putten;
6. In verschillende fasen van een project kunnen (onderzoeks)protocollen van toepassing zijn die onderling verschillen;
7. Tegenstrijdige of onvolledige voorwaarden in verschillende vergunningen;
8. Veel (ondoelmatig) herhalingsonderzoek bij projecten met lange procedures;
9. Financiering van projecten;
10. Dubbele petten bij RWS.

Een aantal punten die in de AKWA-studie zijn benoemd, kwamen terug tijdens de inventarisatieronde bij de regionale diensten, zoals bijvoorbeeld de interpretatie van wet- en regelgeving. Tegelijkertijd worden ook een aantal bestaande knelpunten met het ontwerp- Besluit bodemkwaliteit (BBK) aangepakt, zoals bijvoorbeeld de mogelijkheden om baggerspecie nuttig toe te passen (verondiepen van putten, aanleg van hoogwatervluchtplaatsen) en de afstemming tussen de verschillende wettelijke regelingen en normkaders die daarin zijn opgenomen.

Verwacht mag worden dat de voorgenomen wijzigingen in beleid, wet- en regelgeving positief zullen bijdragen aan de uitvoering van het (water)bodembeleid zoals verwoord in het Kabinetsstandpunt Waterbodems. Zo heeft het Besluit Bodemkwaliteit bijvoorbeeld tot doel om tot een vereenvoudiging te komen van de regelgeving en meer toepassings-mogelijkheden met grond en baggerspecie te creëren. De analyse in het voorliggende rapport is dan ook niet gericht op de vraag of de algemene beleidsdoelen worden gerealiseerd. Wel wordt er nagegaan of er vanuit Rijkswaterstaat voor de uitvoeringspraktijk nadelige gevolgen zijn. De belangrijkste vraag is uiteindelijk of de op handen zijnde veranderingen nu positief uitwerken voor de uitvoeringspraktijk van Rijkswaterstaat. Door tijdig aandacht te besteden aan de verschillende onderwerpen kunnen eventuele negatieve neveneffecten zoveel mogelijk worden voorkomen.

3.2 Inventarisatie van aandachtspunten

In deze paragraaf wordt ingegaan op de belangrijkste onderwerpen die in de komende periode nog nadere afstemming behoeven:

- NOBO: AW 2000 plus aanpassing stoffenpakket
- Consequenties herijking interventiewaarden voor waterbodems
- Implementatie handleiding sanering waterbodems;
- Consequenties wijziging saneringsdoelstelling voor beleid ABR/ABM

- De rol van nazorg in het saneringstraject
- Verspreidingsbeleid zoute bagger
- Natuurbeschermingswet, Flora en faunawet
- Drempelwaarden grondwater (KRW/GWR)

Tijdens de inventarisatie is geconstateerd dat niet alle beleidsthema's voldoende zijn uitgekristalliseerd. Zo is het inpassen van waterbodems in de waterwet nog te prematuur om hiervoor al concrete aandachtspunten voor de RWS uitvoeringspraktijk af te leiden. Het project Implementatie KWALIBO is niet in deze analyse betrokken, omdat hiervoor binnen de Landelijke taak waterbodems apart capaciteit en middelen zijn gereserveerd. In 2004 is een uitvoerbaarheidstoets uitgevoerd en gedurende het beleidsvoorbereidende proces heeft RWS haar uitvoeringsbelangen actief behartigd. De Kwalibo-regeling heeft voor RWS een aantal ingrijpende consequenties (zie factsheet), maar hebben betrekking op de organisatievorm en kwaliteitsborging, en niet of minder op andere beleidsontwikkelingen (overigens: Kwalibo wordt onderdeel van het besluit bodemkwaliteit). De thema's waterwet en Kwalibo worden hier dan ook niet verder uitgewerkt. De voortgang en eventuele belanghebbende ontwikkelingen worden wel gevolgd via de daartoe in gerichte website (www.Waterwet.nl) en voortgangsrapportages KWALIBO. Wel zullen knelpunten of aandachtspunten die vanuit de RD's worden gemeld richting LT-WU, worden door gespeeld naar betreffende projecten.

Voor de deelprojecten die onder de Ministeriële Regeling van het Besluit Bodemkwaliteit vallen, geldt dat deze nog in ontwikkeling zijn (bijvoorbeeld de risicotoolbox, richtlijn bodemkwaliteitskaarten, etc). De aandachtspunten die uit de inventarisatie voor deze onderwerpen naar voren zijn gekomen, zullen worden meegegeven aan de betreffende RWS-contactpersonen die aan het deelproject meewerken. Daarnaast bestaat er de mogelijkheid om via het project "belangenbehartiging RWS" aandacht te vragen voor specifieke problemen in de uitvoeringspraktijk. In ieder geval is duidelijk geworden dat bij RD'en (en waterschappen) er behoefte is aan voorlichting over de toepassing van het Besluit Bodemkwaliteit.

3.2.1 Normstelling en bodemkwaliteitsbeoordeling

De projectgroep Normstelling en Bodemkwaliteit (NOBO) heeft voorstellen gedaan voor landelijk te hanteren generieke normen. Dit betreft AW2000 waarden die de huidige streefwaarde moeten gaan vervangen alsmede een voorstel voor nieuwe interventiewaarden voor landbodem. Tevens is een concept-rapportage opgesteld over de onderliggende technisch-wetenschappelijke en beleidsmatige keuzes. In opdracht van DGW is door RWS RIZA een voorstel gedaan voor een nieuwe klassenindeling voor baggerspecie. Over de voorstellen en de concept-rapportage is een adviesaanvraag bij de Technische Commissie Bodembescherming (TCB) ingediend. De projectleiding ligt bij het Ministerie van VROM. Het RIVM zorgt voor de relatie met de wetenschappelijke inbreng. Deze coördineert de inbreng, mede namens Alterra, RIZA en andere deskundigen.

Aandachtspunten:

1. Het overstappen van streefwaarden naar AW2000 waarden kan consequenties hebben voor het percentage waterbodems die in de klasse "schoon" vallen.
2. De voorstellen vanuit NOBO voor lagere interventiewaarden voor stoffen in landbodem kan consequentie hebben voor 'droge' RWS projecten.
3. Voor de interventiewaarden voor waterbodem is vanuit V&W een voorstel gedaan voor een beperkte aanpassing, die voorziet in de verruiming van de interventiewaarde voor een viertal metalen (zie paragraaf 3.2.2).
4. De AW2000 en de nieuwe klassenindeling (indien daartoe wordt besloten) moeten worden vertaald naar aanpassingen in toetsmodules (TOWABO).

3.2.2 Consequenties herijking interventiewaarden voor waterbodems

Momenteel wordt in het kader van het Besluit Bodemkwaliteit ingezet op het beleidsmatig herijken van interventiewaarden voor waterbodems voor een beperkt aantal stoffen (arseen, cadmium, lood en zink). Dit zal vooral positieve effecten hebben op het geplande grondverzet voor "Ruimte voor de Rivier" en het project "Zandmaas".

Tegelijkertijd is er ook het voornemen om de interventiewaarden bij de inpassing van waterbodems in de Waterwet (2009) te laten vervallen (blijven wel van kracht in BBK). Dit heeft consequenties voor het saneringstraject en de waterbodempogave voor het saneringsprogramma Rijkswateren.

Tijdens de AKWA-workshop op 21 en 22 juni 2006 is tijdens de plenaire discussie aangegeven dat deze overgang (eerst de hoogte van de interventiewaarden aanpassen en na twee jaar vervolgens loslaten) tot complicaties kan leiden bij de uitvoering van (grootschalige) sanerings- en grondverzet-projecten. Meer algemeen wordt geconstateerd dat er behoefte is aan een lange termijnvisie voor waterbodems (hoe en waar gaan we naartoe?).

Aandachtspunten:

1. Hoe kan RWS als uitvoeringsorganisatie in projecten met de toekomstige wijzigingen rekening houden? De onduidelijkheid m.b.t. de overgang van waterbodems in de Wet bodembescherming naar de Waterwet zorgt voor een vacuüm bij projectleiders (in uitvoering RWS projecten) en bevoegd gezag.
2. De consequenties van het verspreidingsbeleid zijn nog niet bekend. Hier wordt in het kader van de Rijkswaterstaat Effecten Toets (RET) aan gewerkt;
3. De herijking van de interventiewaarden zal ook in de huidige software (TOWABO) moeten worden doorgevoerd;
4. Wat betekenen de nieuwe interventiewaarden voor de waterbodempogave voor het saneringsprogramma Rijkswateren?
5. Hoe verhouden de nieuwe interventiewaarden zich tot het saneringscriterium van de Handleiding sanering waterbodems. Is onderzocht in hoeverre hier sprake kan zijn van onaanvaardbare risico's?

3.2.3 Implementatie en uitvoerbaarheid van de Handleiding sanering waterbodems

De "Circulaire sanering waterbodems" is eind mei 2006 in de Staatscourant gepubliceerd. Daarnaast is een bijhorende "Handleiding sanering waterbodems" uitgebracht. Er moet echter worden geconstateerd dat er geen budget is gereserveerd voor de implementatie en voorlichting over de Handleiding sanering waterbodems. Hetzelfde geldt voor de aangepaste "Richtlijn nader onderzoek". Uit de AKWA-workshop is duidelijk gebleken dat hier behoefte aan is. De meeste mensen zijn bijvoorbeeld nog niet goed bekend met het model OMEGA (en het gebruik van MsPAF).

Aandachtspunten:

1. Implementatie/voorlichting Circulaire en "Handleiding sanering waterbodems" (en "richtlijn nader onderzoek") bij RD's (en waterschappen): er is grote behoefte aan voorlichting. De AKWA-workshop van 21/22 juni was daartoe een goed begin;
2. De consequenties voor de waterbodempogave in het Saneringsprogramma Rijkswateren zijn nog niet duidelijk;
3. Er is behoefte aan begeleiding bij toepassing van de "handleiding sanering waterbodems". De opgedane ervaring bij toepassing van de handleiding kan inzicht geven in:
  - De mate waarin aanpassing van de "richtlijn nader onderzoek waterbodems" nodig is; een aantal details zijn in de "Handleiding sanering waterbodems" niet in detail uitgewerkt.

- De uitvoeringspraktijk met betrekking tot het omgaan met eutrofiëring (is nu niet duidelijk);
- OMEGA in relatie tot toetsen van meerdere stoffen: er moet nog worden nagegaan in hoeverre het toetsen van meerdere stoffen met het programma OMEGA (en met beschikbare gehalten als input) vaak tot overschrijding van het saneringscriterium leidt;
- De nieuwe visie vanuit beleid op de interventiewaarde (iw) houdt in dat de iw niet meer gezien mag worden als een waarde waaronder (gehalten contaminanten < iw) ernstige risico's uit te sluiten zouden zijn. Dit brengt de vraag naarboven hoe omgegaan moet worden waarbij er geen overschrijdingen van interventiewaarden plaatsvinden (dus zou geen nader onderzoek gestart hoeven worden), maar waar langs andere 'weg' reeds een potentieel humaan risico is geconstateerd (bv door toepassing van model Sedisoil en/of door het optreden van combinatietoxiciteit). De huidige richtlijn stelt al dat vanuit de constatering van ernstige risico's een Wbb-spoor kan worden ingegaan, maar onduidelijk is hoe dit onder de nieuwe Wbb is geregeld.
- Onduidelijkheid over de vraag of na sanering eerst nog moet worden getoetst op overschrijding van de interventiewaarden, alvorens getoetst wordt of er nog sprake is van onaanvaardbare risico's;
- Vraag in hoeverre commerciële laboratoria zijn ingesteld op metingen van beschikbare gehalten (conform TENAX, CaCl₂-methoden). Hiervoor loopt een project bij het RIZA, maar dit heeft nog niet geleid tot een brede toepassing van deze methoden.

3.2.4 Consequenties wijziging saneringsdoelstelling voor ABR/ABM

Met ingang van 1 januari 2006 is de herziene Wbb in werking getreden. De consequenties van de herziene Wbb voor het beleid Actief Bodembeheer Rijntakken en Maas is dat een tweetal wetsartikelen inhoudelijk dusdanig zijn gewijzigd, dat een deel van de beleidsregels van rechtswege is komen te vervallen. Het betreft de systematiek voor vaststelling van de saneringsdoelstelling in ABR/ABM en de beleidsregel inzake deelsaneringen [ref: Circulaire sanering waterbodems, Ministerie van V&W, 2006].

Recentelijk is een bureaustudie (Saneringsdoelstelling ABR/ ABM: Handhaven of aanpassen. RWS DWW, 21 juni 2006) afgerond waarin is geconcludeerd dat de bodemgebruikswaarde voor natte natuur niet voldoet als generieke saneringsdoelstelling voor het beleid ABR/ABM.

Aandachtspunt:

1. Een nadere onderbouwing is nodig om definitief uitsluitsel te kunnen geven over de vraag of met het hanteren van de BGW-natte natuur al dan niet onaanvaardbare risico's blijven bestaan. Voorbeeld is het project als Afferdensche en Deestsche Waarden waarbij de BGW natte natuur als saneringsdoelstelling is gehanteerd.

3.2.5 De rol van nazorg in het saneringstraject

Het nieuwe saneringsbeleid is meer gericht op beheren en functioneel (deel)saneren, in plaats van het multifunctioneel saneren met verwijderen van alle verontreinigingen. Dit heeft tot gevolg dat (na)zorg een meer prominente rol in het saneringstraject kan innemen. Om dit beleid kracht bij te zetten is in de gewijzigde Wet bodembescherming mede voor de (na)zorgparagraaf in het saneringsplan en voor het (na)zorgplan na afloop van een sanering een apart beschikkingsmoment in het saneringstraject gegeven. Het algemene streven hierbij is om de nazorg zoveel mogelijk te beperken, hetgeen in artikel 38, eerste lid, onder c, van de Wbb expliciet tot uitdrukking is gebracht.

Aandachtspunten:

1. Op dit moment is niet bekend hoe groot de opgave voor nazorg gaat worden binnen Rijkswaterstaat. Het is dus ook moeilijk in te schatten welke kosten hiermee gepaard gaan;

2. Afstemming is nodig over de vraag of RWS-breed zelf de nazorg gaat uitvoeren of dit uitbesteed gaat worden;
3. Binnen het gebiedsgerichte kader (van BBK) zal de mogelijkheid tot een lichter nazorgregime worden onderzocht.

3.2.6 Verspreiden van zoute baggerspecie

Uit de Evaluatie van de onderzochte Chemie-Toxiciteit-Toets [Schipper en Klamer, 2006] is naar voren gekomen dat (CTT)-bioassays niet geschikt zijn voor een diskwalificerende functie. Daarom zullen deze niet langer onderdeel uitmaken van het beoordelingssysteem. Voorgesteld is de naam te wijzigen in 'Zoute-Bagger-Toets' (ZBT). De ZBT zal als opvolger van de CTT worden ingevoerd voor de beoordeling van de verspreidbaarheid van baggerspecie in het mariene milieu. Bioassays kunnen een vangnetfunctie krijgen voor met name nieuwe probleemstoffen in monitoringssystemen die in bredere zin dan alleen voor waterbodems de kwaliteit van het watersysteem bewaken.

Aandachtspunten:

1. Afstemming normering tussen zoet en zout: niet alle stoffen worden in zoet oppervlakte-water gemeten die wel van belang zijn voor zoute oppervlaktewateren. Daarmee is de bron of herkomst niet voldoende bekend.
2. De concurrentiepositie van de Nederlandse kusthavens ten opzichte van het buitenland: leidt de nieuwe ZBT-toetsing tot meer of minder afgekeurde partijen baggerspecie?
3. Opstellen van convenant tussen V&W en de havens. Momenteel wordt nog onderzocht op welke andere wijze bioassays een signaleringsrol kunnen krijgen. Hierbij gaat de voorkeur uit naar inbedding in een monitoringssysteem dat, vanuit het integrale waterbeheer, in brede zin de kwaliteit van het watersysteem bewaakt (conform Visiedocument Zoute Bagger; Van Zundert, 2006).

3.2.7 Natuurwetgeving

De Flora- en faunawet (Ff) en de nieuwe Natuurbeschermingswet (Nb) zijn de natuurwetkaders die voor RWS bescherming moeten bieden aan met name de natuurwaarden van natte gebieden. De Natuurbeschermingswet is van toepassing op een groot deel van de rijkswateren (Waddenzee, Delta, IJsselmeergebied en grote rivieren). De Flora- en Faunawet is van toepassing in het hele land. Voor alle activiteiten in natte gebieden waar significante negatieve effecten op de natuur worden verwacht (of niet kunnen worden uitgesloten) dient een vergunning Nb-wet en een ontheffing Ff-wet geregeld te worden. Dit verplicht de initiatiefnemer tot toetsing op natuurwetgeving vooraf in de aanloop van uitvoeringsprojecten op beheer en onderhoudswerk.

In het kader van het RWS project 'Implementatie Natuurwetgeving' wordt gewerkt aan handreikingen en richtlijnen (trekker RIKZ, contactpersoon bij alle diensten (zie <http://intranet.rijkswaterstaat.nl/rws/rikz/rikznet/habitatrichtlijn/adressen-links/contactpersonen.html>) Dit betreft onder meer een gedragscode in het kader van de Flora- en faunawet (trekker DWW). RD's zullen in 2007 een start maken met het opstellen van beheerplannen voor de Natura 2000 gebieden (EU- vogel en habitatrichtlijn) om te voldoen aan de verplichtingen in het kader van de nieuwe Natuur-wet en de KRW. Diverse ondersteunende richtlijnen aan de natuurwetgeving zijn al beschikbaar gesteld door het ministerie van LNV (zie www.minlnv.nl/natuurwetgeving).

Aandachtspunten:

Voor de implementatie van de natuurwetgeving in de RWS-organisatie is reeds het nodige in gang gezet (zie website <http://intranet.rijkswaterstaat.nl/rws-habitatrichtlijn/>) en voortgangsrapportages vanuit het implementatietraject natuurwetgeving. LT-WU heeft zich niet intensief beziggehouden met de consequenties van de nieuwe natuurwetgeving omdat dat reeds elders is gedaan. Wel is duidelijk dat de uitvoeringspraktijk van waterbodempromerprojecten sterk

beïnvloed zal worden door deze regelgeving. Aandachtspunten vanuit de RD's zullen via LT-WU worden doorspeeld naar betreffende projecten.

3.2.8 WAB-INFO

Bij RWS worden diverse landelijke en regionale projecten uitgevoerd waarbij 'waterbodemonderzichten' onevenredig veel inzet vergen. De kwaliteit van en samenhang tussen overzichten laat vaak te wensen over. De noodzaak om de informatievoorziening op dit punt te verbeteren is door RWS en DGW onderkend en de aanleiding geweest voor de start van het project WAB-INFO in opdracht van RWS.

Het doel van het project WAB-INFO is: *"Het realiseren van een algemeen aanvaarde, systematische, uniforme, transparante en efficiënte informatievoorziening voor waterbodemerelateerde processen.*

Om tot realisatie van dit doel te komen is de ontwikkeling en implementatie van een nieuwe webapplicatie (genaamd WAB*INFO) voorzien die moet een belangrijke bijdrage leveren aan het realiseren van het doel.

Daarbij zijn eerst de taken sanering van waterbodemonderhoud en beheer van vaarwegen geïnventariseerd. Deze taken dekken een belangrijk deel van de informatiebehoefte. Hierbij is uitgegaan van de enterprise data-architectuur RWS concepten die ten grondslag liggen aan WADI (RIKZ) en Geoservices (AGI). Momenteel wordt het communicatietraject in samenwerking met Corporate Dienst uitgewerkt.

Aandachtspunten:

- 1) implementatietraject van WAB-INFO applicatie bij de RD's
- 2) koppeling WAB-INFO output naar werkprocessen kennisleemten inventariseren

3.3 Consequenties voor de uitvoeringsorganisatie Rijkswaterstaat

3.3.1 Gevolgen op strategisch niveau

De vragen die momenteel bij de verschillende regionale diensten van Rijkswaterstaat leven op het gebied van de vele beleidswijzigingen en wet- en regelgeving, geven vooral aan dat er een behoefte is aan informatie en inzicht in de consequenties van de ontwikkelingen voor de uitvoeringspraktijk. Met de AKWA workshop die op 21 en 22 juni 2006 is georganiseerd voor alle RWS-diensten is een goed begin gemaakt met het bewustwordingsproces en broodnodige communicatietraject op dit veranderingsproces. Tijdens deze dagen hebben de mensen vanuit zowel de initiatiefnemers-, handhavings- als vergunningverleningsrol kennis kunnen maken met de vele ontwikkelingen op het gebied van beleid, wet- en regelgeving voor waterbodems.

Een van de vragen die op het strategisch niveau spelen is de vraag wat de consequenties zijn voor de waterbodemonopgave voor het saneringsprogramma Rijkswateren. Met de vernieuwing van de Wbb is getracht voor waterbodems aansluiting te zoeken bij de doelen die de KRW stelt. Onduidelijk is wat dit betekent voor de lijst locaties uit het saneringsprogramma. Daarnaast is er ook behoefte aan een visie op de lange termijn (in verband met de overgang naar de Waterwet). Dit traject is voor veel mensen nog niet duidelijk. Het gevolg hiervan kan zijn dat men een afwachtende houding aanneemt, terwijl juist vanuit de regionale diensten op dit punt een actieve bijdrage nodig is. Ook relaties met andere wetten, zoals de Natuurwetgeving spelen een belangrijke rol bij de uitvoering van projecten. Voor dit onderwerp loopt inmiddels een actie (zie 3.2.7). De projectgroep LT-WU houdt de ontwikkelingen op dit vlak in de gaten.

De focus binnen RWS ligt momenteel sterk op die wetgeving waarop RWS rechtstreeks invloed kan uitoefenen (o.a. Besluit Bodemkwaliteit), terwijl niet altijd voor iedereen duidelijk is wat het effect is van de wijzigingen. Hiertoe is de Rijkswaterstaat Effecten Toets (RET) uitgevoerd. In ieder geval dient bij de uitvoering van het beleid (na 1 januari 2007) te worden voorkomen dat iedereen

“het wiel opnieuw moet uitvinden”. Om die reden wordt in overleg met de regionale diensten in de tweede helft van 2006 ook gewerkt aan een stappenplan voor het ontwikkelen van gebiedsgericht beleid. Ook komt er een handreiking voor de toepassing van grond en bagger (opdrachtgever is Senternovem; doelgroep zijn met name . provincies en gemeenten).

De rol van LT-WU voor de komende tijd zal vooral liggen in de ondersteuning van voorlichting en in het onder de aandacht brengen van strategische vragen en onduidelijkheden binnen RWS en bij beleidsmakers. Daarnaast kan vanuit LT-WU worden meegewerkt aan handreikingen en richtlijnen.

3.3.2 Gevolgen op operationeel niveau

De wijzigingen in beleid, wet- en regelgeving hebben direct gevolgen voor de uitvoering van projecten. De consequenties kunnen betrekking hebben op de benodigde personele inzet bij RWS, en/of op de doorlooptijd van projecten, en op de kosten van de uitvoering van projecten. Zowel voor projecten die binnenkort in uitvoering gaan als voor langlopende projecten is het aan te bevelen om de consequenties voor de uitvoerbaarheid van de projecten in beeld te krijgen. Hierbij kan men een onderscheid maken tussen knelpunten bij het in uitvoering brengen van projecten en knelpunten tijdens de uitvoering. Zo kan een wijziging in het stoffenpakket ertoe leiden dat bij (nu nog) een jaren durend vergunningentraject een aanvullende bemonstering nodig zal zijn. Mogelijk andere gevolgen zoals tegenstrijdigheden, meer ingewikkelde regels, hogere kosten en langere tijdsduur zijn nog niet voldoende in beeld. Een aantal gevolgen van de voorgenomen/uitgevoerde wijzigingen in wet- en regelgeving voor de uitvoering van projecten van RWS zijn aangeduid in de paragraaf 2.3.2, maar dit behoeft nadere aanvulling en concretisering vanuit de uitvoeringspraktijk van RWS (RD's en Bouwdienst). LT-WU wil in de komende tijd duidelijkheid gaan verschaffen of deze consequenties worden verkend binnen lopende projecten (bijvoorbeeld voor BBK en natuurwetgeving) of dat vanuit de landelijke taak waterbodems initiatieven moeten komen. Er is hiervoor ruimte gecreëerd binnen de landelijke taak waterbodems.

In dit verband moet vermeld worden dat binnen RWS in het verleden meerdere uitvoerbaarheids-toetsen zijn uitgevoerd, maar dat er geen draaiboek of format bestaat voor het (laten) doen uitvoeren van dergelijke toetsen. Het lijkt nuttig om na te gaan wie binnen de RWS-organisatie ervaring hebben met uitvoerbaarheidstoetsen. Op basis van deze ervaring zal LT-WU een checklist op stellen van aspecten waar rekening mee gehouden moet worden, als de doorwerking van nieuwe wet-regel-geving voor RWS moet worden onderzocht.

3.4 Concept Handreiking uitvoerbaarheidstoetsen

In de loop van 2006 is bij RWS RIZA, vanuit de context van werk aan het besluit water een concept-handreiking uitvoerbaarheidstoetsen “Rijkswaterstaat – hoofdsysteem” gereed gekomen. In deze concept handreiking staan de processen en procedures met betrekking tot uitvoerbaarheidstoetsen centraal. Binnen RWS speelt momenteel de vraag hoe het werk aan uitvoerbaarheidstoetsen t.b.v. RWS moeten worden geregeld. Mogelijk zal dit geheel of gedeeltelijk gaan vallen onder de verantwoordelijkheid van LT-WU. Vanuit LT-WU kan de handreiking verder vormgegeven worden.

3.5 Voorstel tot prioritering

Op basis van de inventarisatie en analyse beschreven in dit rapport zijn de volgende onderwerpen geprioriteerd die LT-WU zou moeten oppakken in 2007:

- Het leveren van inbreng bij de ontwikkeling van een format voor toekomstige uitvoerbaarheidstoetsen;

- Ondersteuning van de implementatie van de "handleiding sanering waterbodems" en de binnenkort geupdate "richtlijn nader onderzoek waterbodems", door voorlichting te verzorgen en protocollen en tools beschikbaar te maken;
- WAB-info
- Consequenties nieuwe uitgangspunten Wbb en herijking interventiewaarden voor Saneringsprogramma Rijkswateren;
- Het in beeld brengen van de opgave voor nazorg binnen Rijkswaterstaat;
- Besluit bodemkwaliteit: signalen die LT-WU ontvangt terugkoppelen aan betrokken contactpersonen binnen RWS.

De in dit rapport uitgevoerde analyse van knel- en/of aandachtpunten voor RWS m.b.t. nieuw waterbodembeleid en veranderingen in wet- en regelgeving is opgesteld door leden van de projectgroep LT-WU die de ontwikkelingen tot nu toe met name hebben gevolgd vanuit het beleidsperspectief. Uit het telefonische 'rondje langs enkele RD'en' en uit de AKWA workshop zijn enkele concrete aandachtpunten duidelijk geworden zoals die door collega's bij RD'en worden beleefd. Toch is het goed mogelijk dat er, mede na kennis te hebben genomen van dit rapport door de RD's, nog andere punten leven. Deze punten kunnen door de projectgroep LT-WU toegevoegd worden aan de lijst van aandachtpunten op de te ondernemen acties die voor 2007 definitief worden geprioriteerd.

3.6 Vervolgacties

- 1) Op basis van de reacties op dit concept-rapport is het rapport definitief gemaakt en digitaal rondgestuurd naar regionale diensten, SD'en en contactpersonen bij RWS en bij DGW die betrokken zijn bij de ontwikkeling van nieuwe wet- en regelgeving. Vervolgens zullen door de projectgroep LT-WU een aantal deelprojecten worden gestart die gericht zijn op de als belangrijkste ervaren aandachtspunten uit de analyse in dit rapport. De projectgroep vindt het zinvol om in ieder geval een format te laten opstellen voor toekomstige uitvoerbaarheidstoetsen.
- 2) Daarnaast kan op basis van het bovenstaande geconcludeerd worden dat vanuit LT-WU in ieder geval inzet geleverd moet worden op het punt van voorlichting (op dit moment betreft dit met name de implementatie van de gewijzigde Wbb).
- 3) Als eerste actie is de "consequenties nieuwe uitgangspunten Wbb en herijking interventiewaarden voor Saneringsprogramma Rijkswateren" in een opdracht aan CSO in uitvoering genomen.
- 4) Als tweede actie is de ondersteuning van de implementatie van de handleiding sanering waterbodems ter hand genomen met het starten van een knelpunten inventarisatie op lopend nader onderzoek waterbodems bij RWS NH.

Lijst met afkortingen

BBK	Besluit Bodemkwaliteit
Beleidsbrief Bodem	beleidsbrief Bodem, Tweede Kamer, vergaderjaar 2003–2004, 28 663 en 28 199, nr. 13.
BGW	Bodemgebruikswaarde
BRL	Beoordelingsrichtlijn
CTT	Chemie – Toxiciteit toets
GWR	Grondwater Richtlijn
IW	Interventie waarde
KWALIBO	
KRW	Kader Richtlijn Water
MR	Ministeriële Regeling (in het kader van het Besluit Bodemkwaliteit)
NOBO	Normenbouwhuis
RET	Rijkswaterstaat Effecten Toets
AW2000	Achtergrondwaarden 2000
ABR /ABM	Actiefbodembeheer -Rijn en – Maas
Bsb	Besluit bodemkwaliteit

Bijlage 1: Factsheets